

Vergaderjaar 2000–2001

27 400 XI

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2001

Nr. 93

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juli 2001

Hierbij bied ik u aan de bij de beantwoording van de schriftelijke vragen van het lid Stellingwerf c.s., ingezonden 22 november 1999, vergaderjaar 1999–2000 nr. 744, toegezegde beleidsnotitie over het gebruik van ionisatie rookmelders.

De notitie is mede gebaseerd op de resultaten van twee onderzoeken uitgevoerd door respectievelijk het Rijksinstituut voor Milieuhygiëne (RIVM) en het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding (NIBRA). Het rapport van het RIVM is vorig jaar aan u toegezonden (d.d. 17 oktober 2000). Het rapport van het NIBRA is als bijlage bij deze brief gevoegd.¹

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. P. Pronk

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

juni 2001

1. Inleiding

Bij de beantwoording van kamervragen in november 1999¹ is een beleidsnotitie over ionisatie rookmelders toegezegd. In deze notitie wordt de stand van zaken beschreven en wordt in het licht van de laatste ontwikkelingen bekeken of het bestaande dereguleringsbeleid voor radioactieve rookmelders aangepast kan worden. Alhoewel het dereguleringsbeleid ook van toepassing is op systeemmelders die gebruikt worden in kantoren e.d., richt deze notitie zich alleen op rookmelders in huishoudens².

In Nederland ontstaan per jaar ongeveer 6000 branden in woonhuizen. Daardoor vallen ongeveer 50 doden en 500 gewonden per jaar³. Een van de belangrijkste oorzaken van het fataal aflopen van het ongeval is het te laat ontdekken van de brand, namelijk wanneer het vuur en de rook zich reeds hebben verspreid en de vluchtroutes niet meer bruikbaar zijn. Sinds het begin van de jaren negentig is het beleid van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gericht op het terugdringen van het aantal slachtoffers (doden en gewonden) als gevolg van brand in woningen met 20%. Er zijn in het kader van het uitwerken van dit beleid diverse onderzoeken uitgevoerd, waaruit blijkt dat de rookmelder een belangrijk instrument is in het realiseren van deze doelstelling. Rookmelders waarschuwen voor de aanwezigheid in de lucht van rookdeeltjes op een tijdstip waarbij vluchten nog mogelijk is. Vooral bij branden die 's nachts ontstaan of in ruimten waarin niemand zich bevindt, is de melding door een rookmelder van groot belang. Daarom zijn er in de achterliggende jaren diverse voorlichtingsactiviteiten uitgevoerd, die gericht waren op de promotie van rookmelders zoals de acties in het kader van de nationale brandpreventieweek (o.a. de Nationale Rookmelderday in 2000) en de massa-mediale campagnes van de Stichting Consument en Veiligheid. Deze activiteiten hebben ertoe geleid dat er een stijgende lijn is waar te nemen in de aanschaf van rookmelders door particulieren. Het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) heeft het beleid van BZK en VWS ondersteund door het dereguleringsbeleid (zie 2.2) ten aanzien van ionisatie rookmelders toe te passen.

2. Stand van zaken

2.1. Type rookmelders

In Nederland zijn verschillende typen rook- en brandmelders op de markt gebracht. De twee meest bekende en gebruikte typen zijn:

- ionisatie rookmelders waarvan de werking gebaseerd is op de verstoring door rookdeeltjes van de beweging van geladen deeltjes (ionen) in lucht. De ionisatie van de deeltjes wordt veroorzaakt door een kleine radioactieve bron, meestal ²⁴¹Am;
- optische rookmelders waarvan de werking gebaseerd is op de verstrooiing van licht door rookdeeltjes in de lucht. In de optische rookmelders is geen radioactiviteit aanwezig.

Sinds eind jaren tachtig is, mede als gevolg van de voorlichtingscampagne van BZK en VWS, de Nederlandse markt voor de zogenaamde «single station» rookmelders enorm gegroeid. Het gaat hierbij om kleine doosjes (circa 15 cm diameter), die te koop zijn bij bijvoorbeeld doe-het-

¹ Vergaderjaar 1999–2000, nr. 744.

² In de praktijk blijkt dat bij de markt voor systeemmelders de omschakeling van ionisatie naar optische melders al enkele jaren geleden in gang is gezet. Het dereguleringsbeleid is voor de systeemmelders minder belangrijk dan voor de huishoudelijke melders.

³ Onderzoek – Oorzaken en gevolgen van woningbranden, NIBRA, november 2000.

zelf zaken en makkelijk zelf aan het plafond vast te schroeven zijn. Geschat wordt dat tot op heden in Nederland meer dan 1 miljoen rookmelders verkocht zijn, ten behoeve van ongeveer 10% van de Nederlandse huishoudens¹.

Doordat de ionisatie rookmelders eenvoudig in gebruik zijn, betrouwbaar en goedkoop, hebben zij in de loop der jaren een groot deel van de markt veroverd. Op dit moment wordt het marktaandeel van de «single station» ionisatie rookmelders geschat op meer dan 90%.

Voor de branddetectie eigenschappen van beide typen rookmelders, bestaat geen Europese norm. Wel is een Europese norm in ontwikkeling, waarbij de British Standard (BS5446, part 1) voor een belangrijk deel model staat. In Nederland wordt voor de kwaliteit van de rookmelders door de brandweer geadviseerd gebruik te maken van rookmelders die zijn voorzien van het goedkeuringsvignet van het Keurmerkinstituut Consumentenproducten. De British Standard maakt hier onderdeel van uit. Bijna alle rookmelders die in Nederland te koop zijn, hebben een dergelijke goedkeuringsvignet en voldoen dus aan dezelfde eisen ten aanzien van branddetectie eigenschappen en veiligheid.

2.2. Dereguleringsbeleid voor ionisatie rookmelders

Het dereguleringsbeleid voor ionisatie rookmelders heeft tot doel onnodige drempels weg te nemen die het vrijwillig gebruik van betrouwbare rookmelders in de weg staan. De wettelijke basis ligt in de Kernenergiewet (Kew) en het daarop gebaseerde Besluit Stralingsbescherming Kernenergiewet (Bsk), dat van toepassing is omdat de ionisatie rookmelders radioactieve stoffen bevatten. Op grond van de Kew² is het in het algemeen verboden om zonder vergunning radioactieve stoffen voorhanden te hebben. Dit zou betekenen dat in beginsel iedereen die een ionisatie rookmelder aanschaft, een vergunning op grond van de Kew zou moeten hebben. Het is echter mogelijk³ onder bepaalde omstandigheden en indien wordt voldaan aan bepaalde voorwaarden vrijstelling van deze vergunningplicht te verlenen. Van deze mogelijkheid is gebruik gemaakt voor ionisatie rookmelders.

In november 1984 is voor het eerst de «Regeling aanwijzing rookmelders» vastgesteld die bepaalt dat geen vergunning op grond van de Kew nodig is voor installatie, gebruik en opslag tot een maximum van 50 ionisatie rookmelders, indien deze aan een door de Nuclear Energy Agency (NEA) samengesteld eisenpakket voldoen. Deze eisen hebben betrekking op de radiologische veiligheid en houden onder meer in dat de radioactieve bron niet meer dan een bepaalde hoeveelheid activiteit mag bevatten, dat deze zodanig ingepakt is dat er sprake is van een zogenoemde «ingekapselde bron» (ISO-norm 2919) en bestand is tegen invloeden van buitenaf. Hierdoor is opname door het lichaam onder normale omstandigheden uitgesloten en bij ongevallen zal verspreiding van de radioactiviteit slecht in beperkte mate voorkomen. Tevens dienen vrijgestelde ionisatie rookmelders te zijn voorzien van een aanduiding waaruit de aanwezigheid van een radioactieve stof duidelijk blijkt. Het is niet verplicht om deze aanduiding (het radioactiviteitsteken) aan de buitenkant van het plastic omhulsel aan te brengen.

De lijst van merktypen die onder de vrijstelling van vergunningplicht vallen, wordt regelmatig aangevuld en opnieuw in de regeling vastgelegd⁴. De lijst bevat thans 193 typen. Als een producent of een importeur een (nieuw) type in de lijst opgenomen wil hebben, dient deze aan te tonen dat aan de eisen wordt voldaan. Tevens worden in het kader van de procedure voor opname van de melder in de lijst, afspraken gemaakt over terugname van niet meer in gebruik zijnde melders. Hiertoe zijn thans echter geen wettelijke verplichtingen.

¹ Het blijkt dat het niet ongewoon is dat particulieren rookmelders kopen en vervolgens niet of verkeerd installeren of na verloop van tijd buiten gebruik stellen (b.v. batterijen eruit). Waarnemingen van de Nederlandse brandweer [1] wijzen uit dat bij branden in woningen waarin een rookmelder aanwezig was, slechts in ongeveer de helft van de gevallen de rookmelder daadwerkelijk is afgegaan.

² Art 29 Kew: «Het is verboden zonder vergunning (...) radioactieve stoffen te bereiden, te vervoeren, voorhanden te hebben, toe te passen, binnen Nederlandse grondgebied te brengen of te doen brengen, dan wel zich daarvan te ontdoen.»

³ art 6 derde lid Bsk: «Het in artikel 29, eerste lid, van de wet vervatte verbod geldt niet met betrekking tot door Onze Minister aangewezen handelingen met radioactieve stoffen die zich bevinden in een apparaat van een door Onze Ministers aangewezen type.»

⁴ Ministeriële regeling van 20 november 2000 (Stcrt. 249).

2.3. Stralingshygiënische aspecten

Dosis

Onlangs zijn door het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieuhygiëne (RIVM)¹ berekeningen uitgevoerd naar de stralingsdosis die het gevolg is van de aanwezigheid van radioactieve stoffen in ionisatie rookmelders. Het RIVM heeft de volgende fasen in beschouwing genomen:

- handel en opslag in verband met handel;
- gebruik;
- verbranding met het huishoudelijke afval in Afval Verbrandings Installaties (AVI).

Tevens zijn ook schattingen gemaakt van de stralingshygiënische gevolgen van een brand bij een opslag.

Bij de aannames is rekening gehouden met ongunstige omstandigheden waardoor de berekende dosis als een bovenschatting moet worden gezien van de werkelijke ontvangen dosis. Uit de studie van het RIVM blijkt dat voor de beschouwde situaties de berekende doses ruimschoots onder alle wettelijke limieten en het internationaal aanvaarde «trivial dosis» niveau van 10 microsievert per jaar blijven.

Optimalisatie (ALARA)

Het ALARA² beginsel houdt in dat alle blootstellingen als gevolg van handelingen met ioniserende straling zo laag als redelijkerwijs mogelijk is, worden gehouden, waarbij sociale en economische factoren in aanmerking worden genomen.

Voor ionisatie rookmelders geldt dat indien aan de voorwaarden van de NEA wordt voldaan de afscherming van de bron en de bescherming van de mensen in voldoende mate is gerealiseerd. Er is dan sprake van een in alle redelijkheid als optimaal te beschouwen uitvoering van het apparaat. De laatste ontwikkelingen (de «stand der techniek») laten een verschuiving zien naar gebruik van radioactieve bronnen met kleinere hoeveelheid activiteit.

Rechtvaardiging

Het rechtvaardigingsbeginsel in de stralingshygiëne stelt dat een toepassing van radioactieve stoffen is gerechtvaardigd indien de voordelen daarvan opwegen tegen de nadelen. Hierbij kan ook rekening worden gehouden met mogelijke alternatieven waarin geen radioactieve stoffen zijn toegepast.

Zoals opgemerkt (zie 2.1) voldoen de rookmelders die thans op de Nederlandse markt verkocht worden, allemaal aan dezelfde eisen ten aanzien van branddetectie. Een belangrijk verschil tussen de twee types rookmelders is de prijs. De «single station» ionisatie rookmelders zijn ongeveer een factor 3 goedkoper dan de optische. De verspreiding van rookmelders – en daarmee de verhoging van de brandveiligheid in Nederlandse huishoudens – is in belangrijke mate toe te schrijven aan de ionisatie rookmelders.

Beide typen (optische en ionisatie) verschillen tevens enigszins in technische eigenschappen en afhankelijk van de omstandigheden en de aanwezige brandbare materialen, zal het ene type de voorkeur genieten boven het andere.

In de volgende paragrafen wordt nagegaan of, gelet op de alternatieven en de thans beschikbare informatie, het gebruik van radioactieve stoffen in rookmelders voor huishoudelijke toepassing nog steeds gerechtvaardigd is.

¹ Schattingen van de individuele en collectieve doses als gevolg van consumentenproducten waarin radioactieve stoffen zijn verwerkt; RIVM rapport nr. 610310005, juni 2000.

² ALARA is het engelse acroniem voor As Low As Reasonably Achievable.

3. Nieuwe wetgeving en technische ontwikkelingen

3.1. Euratom Basisnormen

Binnenkort zullen de nieuwe Euratom Basisnormen¹ in de Nederlandse wetgeving worden geïmplementeerd. Deze EU-richtlijn bepaalt dat radioactieve bronnen in beginsel onderworpen zijn aan een systeem van meldingsplicht of vergunningplicht, maar dat daarvan vrijstelling kan worden verleend indien de radioactieve bronnen aan bepaalde voorwaarden voldoen (b.v. indien sprake is van «ingekapselde bronnen» zoals die bij ionisatie rookmelders toegepast worden) en indien «de bevoegde autoriteiten voorwaarden hebben vastgesteld voor de verwijdering» (art 3, lid 2, onder c, iv).

Om aan deze verplichting te voldoen, is een aanpassing van het huidige dereguleringsbeleid en een wettelijke regeling voor de afvalfase nodig.

3.2. Wettelijke regeling van de afvalfase via Besluit verwijdering wit- en bruingoed

Sinds januari 2000 is op kleine huishoudelijk elektronische apparatuur, het «Besluit verwijdering wit- en bruingoed» van toepassing. Op grond van dit Besluit kan de consument de afgedankte apparaten kosteloos inleveren bij de Gemeenten of bij de winkel waar een nieuw apparaat wordt aangeschaft. Het Besluit is ook van toepassing op huishoudelijke meet- en regelapparatuur zoals niet-ionisatie rookmelders. Het Besluit verwijdering wit- en bruingoed is nu niet van toepassing op ionisatie rookmelders. Om te voldoen aan de verplichting uit de Euratom Basisnormen zal het besluit van overeenkomstige toepassing worden verklaard op ionisatie rookmelders door middel van een ministeriële regeling. Hierdoor zal een aparte afvalstroom gecreëerd worden die het mogelijk maakt enerzijds met relatief beperkte kosten afvoer van de ionisatie rookmelders naar de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA) te bewerkstelligen en anderzijds onderdelen van afgedankte rookmelders te hergebruiken.

Daarnaast kan de organisatie die belast is met de verwerking van de stroom afval bestaande uit klein huishoudelijke apparatuur (Nederlandse vereniging Verwijdering Metaalelectro Producten, NVMP) een verwijderingsbijdrage aan de producent van de apparaten vragen om de kosten van de verwijdering te dekken. De verwachting is dat, indien een verwijderingsbijdrage wordt ingevoerd, dit wordt doorberekend in de prijs van het product voor de consument. In het geval van de goedkope ionisatie rookmelders zou dit een forse prijsverhoging (ongeveer een verdubbeling) kunnen betekenen om de kosten van afvoer naar COVRA te dekken.

De in de (ionisatie) rookmelders aanwezige batterijen dienen apart te worden verwijderd.

3.3. Bouwbesluit

In januari 2002 zal, naar verwachting, het nieuwe Bouwbesluit in werking treden. Hierin is de verplichting opgenomen tot het plaatsen in (nieuwbouw) woonhuizen van rookmelders aangesloten op het lichtnet. Regels en normen ten aanzien van plaatsing en technische eigenschappen (welke branddetectie eigenschappen moeten de melders hebben) zullen de komende maanden worden ontwikkeld door het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN/NNI) in samenwerking met Brandweer en de ministeries van VROM en BZK.

Nu reeds wordt bij nieuwbouwprojecten rekening gehouden met de komende regels van het nieuwe Bouwbesluit en worden vaak rookmel-

¹ Richtlijn 96/29/Euratom van de Raad van de Europese Unie van 13 mei 1996 tot vaststelling van de basisnormen voor de bescherming van de gezondheid van de bevolking en der werkers tegen de aan ioniserende straling verbonden gevaren.

ders geplaatst. Er is een tendens om bij dergelijke projecten de voorkeur te geven aan optische rookmelders.

3.4. *Vergelijking van beide typen en de prijsontwikkeling*

Het Nederlands instituut voor brandveiligheid en rampenbestrijding (NIBRA) heeft onlangs in opdracht van VROM een studie uitgebracht waarin een vergelijking is gemaakt tussen optische en ionisatie rookmelders. Gekeken is naar de huidige stand van zaken ten aanzien van branddetectie eigenschappen, de gevoeligheid van de melders voor (gebrekkig) onderhoud en de te verwachten ontwikkelingen zowel ten aanzien van technische eigenschappen als ten aanzien van de prijs voor de consument. De conclusies en aanbevelingen van de studie van het NIBRA zijn gepresenteerd in de bijlage.

Samenvattend, concludeert het NIBRA ten aanzien van de technische vergelijking onder meer dat:

- Verreweg de meeste slachtoffers in woningen vallen als er sprake is van een smeulbrand (in 74% van de gevallen). Uit oogpunt van slachtofferreductie bij branden in woningen verdient de detectie van smeulbranden de voorkeur.
- De detectie van rook in woningen vooral gericht dient te zijn op het detecteren van smeulbranden. De optische rookmelders zijn sneller in het detecteren van smeulbranden dan de ionisatie rookmelders;
- Bij onvoldoende onderhoud beide typen melders door «vervuiling» valse alarmen kunnen genereren. Woningen zijn echter een relatief schone omgeving voor rookmelders. Hierdoor zal het in de praktijk niet veel uitmaken welk type men kiest.

De prijs van optische rookmelders is thans aanzienlijk hoger dan die van ionisatie rookmelders: ongeveer een factor 3 voor melders gevoed door batterijen en een factor 1,5 voor melders aangesloten op het lichtnet. De prijs van de ionisatie melders moet worden beschouwd als een «minimum» prijs waaronder de verkoop niet meer rendabel is. Het prijsverschil zal in de toekomst eerder afnemen dan toenemen doordat enerzijds de prijs van de optische melders lager kan worden als gevolg van een voorziene uitbreiding van de (Europese) markt, en anderzijds de prijs van de ionisatie melders hoger kan worden als gevolg van de eventuele introductie van een verwijderingsbijdrage.

Uit de studie van het NIBRA blijkt dat -rekening houdend met de omstandigheden zoals die zich doorgaans in huishoudens voordoende voorkeur dient te worden gegeven aan optische rookmelders. Dit betekent dat de rechtvaardiging van de toepassing van radioactieve stoffen in ionisatie rookmelders voor huishoudelijk gebruik kracht verliest.

4. Beleid in het buitenland

Rookmelders van beide typen worden wereldwijd gebruikt. Het beleid ten aanzien van de ionisatie melders verschilt per land. In Luxemburg, Frankrijk en Zwitserland is het gebruik van ionisatie rookmelders in woningen verboden. In België, Zweden, Duitsland en Engeland is het gebruik toegestaan en onderworpen aan verschillende vormen van regelgeving. In België zal de problematiek rond de ionisatie rookmelders binnenkort onder de aandacht van de Hoge Gezondheidsraad worden gebracht om eventueel het beleid aan te passen. Hierbij speelt ook de implementatie van de EU basisnormen een rol.

In Zweden wordt een aanpassing van het beleid ten aanzien van ionisatie rookmelders verwacht in het kader van de implementatie van de EU basisnormen. Of dit tot een verbod zal leiden is onbekend.

Het thans in Engeland gevoerde beleid is vergelijkbaar met het huidige Nederlandse dereguleringsbeleid. Het gebruik van ionisatie rookmelders is vrij van vergunningverlening en afgedankte melders mogen met het huishoudelijke afval worden weggegooid.

5. Beleid ten aanzien van rookmelders

De hierboven genoemde ontwikkelingen zijn van invloed op het beleid omdat de verplichting van het Bouwbesluit om een rookmelder te plaatsen tot gevolg zal hebben dat in de loop der tijd steeds meer huizen verplicht zullen zijn voorzien van een rookmelder (volgens de voorspellingen zullen in 2050 ongeveer 10 miljoen rookmelders zijn geïnstalleerd) en het *vrijwillige* karakter van de aanschaf een in de loop der jaren een steeds kleiner percentage huishoudens zal betreffen. Daarnaast blijkt dat er *betrouwbare* rookmelders van beide typen zijn (optische en ionisatie), waarbij de voorkeur dient te worden gegeven aan optische rookmelders, rekening houdend met de omstandigheden zoals die zich vaak in huishoudens voordoen, en met de aanbevelingen ten aanzien van plaatsing zoals die in het Bouwbesluit zullen worden opgenomen.

Bovendien geldt ten aanzien van het opwerpen van *drempels* om rookmelders aan te schaffen dat beleid dat het gebruik van rookmelders stimuleert op gespannen voet staat met beleid dat het gebruik van dezelfde rookmelders onderwerpt aan vergunningverlening. Voor wat betreft de verwijdering zal de wettelijke regulering door middel van het Besluit verwijdering wit- en bruingoed geen extra drempel vormen die van invloed zal zijn op de aanschaf van een rookmelder omdat het gescheiden inzamelen van afvalstoffen thans een maatschappelijk geaccepteerde praktijk is. De prijs van de aan te schaffen rookmelders kan ook een drempel vormen. Thans zijn de optische rookmelders ongeveer drie keer zo duur als de ionisatie rookmelders, maar de verwachte marktontwikkelingen en de mogelijke introductie van een verwijderingsbijdrage zullen naar verwachting het prijsverschil tussen ionisatie en optische rookmelders in de komende jaren doen verkleinen zoals ook de ervaring in het buitenland leert.

Het beleid en de regelgeving zullen in de komende jaren aangepast worden om enerzijds het gebruik van optische rookmelders met directe ingang aan te bevelen en anderzijds het gebruik van ionisatie rookmelders in huishoudens uit te faseren.

Dereguleringsbeleid en vergunningsplicht

Met betrekking tot de vrijstelling van vergunningsplicht voor het gebruik van ionisatie rookmelders wordt het beleid als volgt gewijzigd:

- in nieuwbouw woningen waarvoor vanaf 1 januari 2002 de verplichting bestaat om voorzien te zijn van een rookmelder aangesloten op het lichtnet (de verplichte markt), zijn alleen optische rookmelders toegestaan;
- in bestaande woningen waarvoor de aanschaf van rookmelders op basis van vrijwilligheid plaatsvindt, wordt vooralsnog de consument vrij gelaten in de keuze tussen beide types rookmelders. Na een periode van 4 jaar (per 31 december 2005) wordt een verbod op de verkoop van ionisatie rookmelders voor huishoudelijk gebruik ingevoerd.

Naar verwachting zal het verplicht stellen van (op het lichtnet aangesloten) optische rookmelders in nieuwbouw woningen een druk op de producenten leggen om deze rookmelders in grotere volumina dan momenteel gebruikelijk is op de Nederlandse markt te brengen. Dit zal

naar verwachting de komende jaren leiden tot een reductie van de prijs van dit type melder, zoals ook de ervaring in het buitenland uitwijst. De reden voor het in acht nemen van een overgangperiode voor de vrijwillige markt is mede gebaseerd op een conclusie van het rapport van het NIBRA. Een direct en algeheel verbod zou betekenen dat de consument volledig is aangewezen op de thans duurdere optische rookmelders. Dit zou een vermindering van de vrijwillige aanschaf van rookmelders tot gevolg kunnen hebben wat een negatieve invloed heeft op de brandveiligheid. De overgangperiode is genomen na overleg met bedrijfsleven en organisaties die consumentenvoorlichting verzorgen.

De overgangstermijn tot 31 december 2005 is gekozen om door marktwerking het verschil in prijsniveau tussen optische en ionisatie rookmelders zodanig te doen verkleinen, dat de vrijwillige aanschaf van de melders tenminste wordt gecontinueerd.

Een gerichte informatiecampagne over de voordelen van optische rookmelders in woningen, de verwachte prijsdaling en het vooruitzicht op het verkoopverbod voor ionisatie rookmelders per 31 december 2005, zullen het voor de consument aantrekkelijk maken optische rookmelders aan te schaffen. De invoering van het verkoopverbod per 31 december 2005 zal dan naar verwachting niet gepaard gaan met negatieve gevolgen voor de brandveiligheid.

Het verbod op de verkoop van ionisatie rookmelders voor huishoudelijke toepassing houdt overigens niet in dat het gebruik van dit type melders vanaf deze datum niet meer is toegestaan. Het dereguleringsbeleid zal worden gecontinueerd voor de in gebruik zijnde ionisatie rookmelders. De verwachting is dat binnen een termijn van ongeveer 10 jaar (de technische levensduur van deze melders) vanaf het invoeren van het verkoopverbod alle ionisatie rookmelders zijn ingeleverd en zijn vervangen door optische rookmelders.

Informatie

Door middel van een informatiecampagne wordt de consument geïnformeerd over het nut van rookmelders, de technische eigenschappen van beide typen rookmelders, de noodzaak en de wijze van onderhoud en de stralingsdosis die het gevolg is van de aanwezigheid van radioactiviteit in de ionisatie rookmelders. Deze informatie zal de consument moeten begeleiden in de te maken keuze en het gebruik van optische rookmelders in huishoudens moeten stimuleren.

Het verbod op de verkoop van ionisatie rookmelders maar niet op het gebruik daarvan zal mogelijk bij de huidige bezitters van de ionisatie rookmelders de vraag oproepen of deze wel het vereiste veiligheidsniveau bieden. Door middel van de informatiecampagne zal onduidelijkheid hierover moeten worden weggenomen en zal het beleid ten aanzien van ionisatie rookmelders worden toegelicht. Nadrukkelijk zal worden ingegaan op het feit dat ionisatie rookmelders veilig en betrouwbaar zijn, en dat het uitfaseren daarvan niet is ingegeven door (on)veiligheids-overwegingen, maar door algemene milieuhygiënische redenen en het feit dat er een alternatief bestaat dat voor huishoudelijk gebruik (nog) beter is.

Gedacht wordt aan een massamediale informatiecampagne in combinatie met voorlichting en advies in samenwerking met detaillisten, producenten en de brandweer. Van groot belang wordt geacht dat de informatievoorziening een terugkerend karakter te geven om blijvende aandacht van de consument voor de rookmelders te realiseren. De jaarlijks terugkerende brandpreventieweek van begin oktober kan hiervoor worden gebruikt.

In het kader van informatieverlening aan de consument zal bovendien in de «Regeling aanwijzing rookmelders» de verplichting worden opgenomen om het radioactiviteitsteken aan de buitenkant van het plastic omhulsel aan te brengen.

In de komende jaren zullen de marktontwikkelingen worden gevolgd om, indien nodig, ondersteunend beleid te ontwikkelen.

Verwijdering

Gezien de verplichtingen die voortvloeien uit de implementatie van de Euratom Basisnormen en het thans van kracht zijnde Besluit verwijdering wit- en bruingoed, wordt het wettelijk instrumentarium aangepast om de verwijdering van afgedankte ionisatie rookmelders door middel van het Besluit verwijdering wit- en bruingoed te regelen.

Conclusies en aanbevelingen uit het rapport «Optische rookmelders versus ionisatie rookmelders» van NIBRA

Conclusies

1. Verreweg de meeste slachtoffers in woningen zijn te betreuren als er sprake is van een smeulbrand (in 74% van de gevallen). Uit oogpunt van slachtofferreductie verdient de detectie van smeulbranden de voorkeur.
2. Verreweg de meeste branden ontstaan in de verblijfsruimten van een woning (in 83% van de gevallen). Indien de rookmelder(s) in de vluchtroute zijn aangebracht zal in het geval van een snelle brand (vlammen en rook) de rook een «lange» weg moeten afleggen en smeulkenmerken gaan vertonen.
3. De detectie van rook in woningen dient vooral gericht te zijn op het detecteren van smeulbranden. De optische rookmelder is sneller in het detecteren van smeulbranden dan de ionisatie rookmelder. Het werkingsprincipe van de optische rookmelder beschikt over de meest optimale eigenschappen om een smeulbrand te kunnen ontdekken. Bovendien beschikt de optische melder over een breder toepassingsgebied. Deze reageert ook goed op snelle branden met vlammen en rook (verschil uit te drukken in seconden). De ionisatiemelder daarentegen reageert in mindere mate op smeulbranden (verschil uit te drukken in minuten).
4. Bij onvoldoende onderhoud kunnen beide typen melders door «vervuiling» valse alarmen genereren. Woningen zijn echter een relatief schone omgeving voor rookmelders. Hierdoor zal het in de praktijk niet veel uitmaken welk type men kiest. Voor beide typen melders geldt dat deze goed moeten worden onderhouden en op de meest geschikte plaats moeten worden gemonteerd.
5. In de industriële sector zijn er nauwelijks prijsverschillen tussen de optische- en de ionisatiemelders. In deze sector wordt steeds meer gekozen voor optische melders. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de goede meldeigenschappen alsmede de toenemende kosten in de afvoerfase van ionisatiemelders. Momenteel zijn de optische melders voor woningen 2 tot 3 keer zo duur als de ionisatiemelders. Naar verwachting zal de prijs van optische melders substantieel dalen indien deze veelvuldiger worden toegepast. Dit is een kwestie van volume. In de VS is het prijsverschil tussen een optische- en ionisatiemelder op dit moment circa 5 \$.
6. Bij een algeheel verbod op ionisatiemelders kunnen er negatieve gevolgen optreden voor de brandveiligheid. Met name in de categorie woningen waar de aanschaf van rookmelders op basis van vrijwilligheid plaats vindt, zal de brandveiligheid, vanwege de hogere aanschafprijs, niet worden geoptimaliseerd. In de tijd gezien zal het huidige verschil in prijs afnemen. Een algemeen verbod werkt negatief op het rijksbeleid dat is gericht op een slachtofferreductie van 20% in de privé-sfeer.

Dit is vooralsnog een reële bedreiging van dat beleid. Gezien de verwachte verlaging in de komende jaren van de prijs van optische melders zullen de negatieve gevolgen voor de brandveiligheid tijdelijk zijn. In situaties waar rookmelders zijn of worden vereist op basis van

regelingen (Bouwbesl uit 1 Politie Keurmerk Veilig Wonen) worden geen negatieve gevolgen verwacht.

Aanbevelingen

1. Het gebruik van optische rookmelders te stimuleren.
2. De huidige ontwikkelingen in het kader van de bouwregelgeving en het Politie Keurmerk Veilig Wonen in overeenstemming brengen met de eerste aanbeveling.
3. De normalisatie op het gebied van rookmelders in overeenstemming brengen met de eerste aanbeveling, alsmede in deze normontwikkeling aandacht besteden aan:
de projectie van de rookmelder uit het oogpunt van de meest effectieve plaats in relatie met de minste kans op loos alarm; en het onderhoud.

Vergaderjaar 2001–2002

28 000 XI**Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2002****Nr. 37****VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG**

Vastgesteld 21 november 2001

De vaste commissies voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer¹ en voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid² hebben op 31 oktober 2001 overleg gevoerd met minister Pronk van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over:

- **de brief van 17 oktober 2001 van de minister van VROM met het RIVM-rapport «Schattingen van de individuele en collectieve doses als gevolg van consumentenproducten waarin radioactieve stoffen zijn verwerkt» (VROM-2000-862);**
- **de brief van 10 juli 2001 van de minister van VROM met de beleidsnotitie over het gebruik van ionisatierookmelders (27 400-XI, nr. 93);**
- **de brief van 6 september 2001 van de staatssecretaris van SZW over het Besluit stralingsbescherming (Stralingsbesluit) (VROM-2001-839).**

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Stellingwerf** (ChristenUnie) schetst het proces dat uiteindelijk tot de beleidsnotitie heeft geleid. Het heeft hem altijd verbaasd dat ionisatierookmelders ondanks het voorzorgprincipe, het Alara-principe of het «nee, tenzij»-principe op de markt konden blijven en zelfs vergunningvrij

¹ Samenstelling:

Leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), Van Middelkoop (ChristenUnie), Feenstra (PvdA), Verbugt (VVD), Poppe (SP), Duivesteyn (PvdA), Augusteijn-Esser (D66), Klein Molekamp (VVD), Hofstra (VVD), ondervoorzitter, Th. A. M. Meijer (CDA), voorzitter, Luchtenveld (VVD), Van Wijmen (CDA), Kortram (PvdA), Ravestein (D66), Van der Steenhoven (GroenLinks), Van Gent (GroenLinks), Rietkerk (CDA), Oplaat (VVD), Van der Staaij (SGP), Schoenmakers (PvdA), Waalkens (PvdA), Udo (VVD), Mosterd (CDA), Ten Hoopen (CDA) en Depla (PvdA).

Plv. leden: Dijkstra (PvdA), Stellingwerf (ChristenUnie), Valk (PvdA), Van Lente (VVD), De Wit (SP), Van Heemst (PvdA), Scheltema-de Nie (D66), Van Beek (VVD), Geluk (VVD), Schreijer-Pierik (CDA), Blok (VVD), Biesheuvel (CDA), Crone (PvdA), Giskes (D66), M. B. Vos (GroenLinks), Halsema (GroenLinks), Van den Akker (CDA), Niederer (VVD), Van 't Riet (D66), Spoelman (PvdA), Hindriks (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Visser-van Doorn (CDA) en Leers (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Terpstra (VVD), voorzitter, Biesheuvel (CDA), Schimmel (D66), Noorman-den Uyl (PvdA), ondervoorzitter, Kamp (VVD), Van Lente (VVD), Van Dijke (ChristenUnie), Bakker (D66), Visser-van Doorn (CDA), De Wit (SP), Van der Knaap (CDA), Harrewijn (GroenLinks), Balkenende (CDA), Van Gent (GroenLinks), Smits (PvdA), Verburg (CDA), Bussemaker (PvdA), Spoelman (PvdA), Örgü (VVD), Van der Staaij (SGP), Santi (PvdA), Wilders (VVD), Snijder-Hazelhoff (VVD), Depla (PvdA) en Bolhuis (PvdA).

Plv. leden: E. Meijer (VVD), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Giskes (D66), Kortram (PvdA), Blok (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), Van Middelkoop (ChristenUnie), Van Vliet (D66), Stroeken (CDA), Marijnissen (SP), Ten Hoopen (CDA), Vendrik (GroenLinks), Mosterd (CDA), Rosenmöller (GroenLinks), Schoenmakers (PvdA), Dankers (CDA), Dijsselbloem (PvdA), Middel (PvdA), Weekers (VVD), Van Walssem (D66), Oudkerk (PvdA), De Vries (VVD), Van Splunter (VVD), Van der Hoek (PvdA) en Hamer (PvdA).

werden gemaakt. Elke afzonderlijke rookmelder produceert weliswaar maar zeer weinig radioactiviteit, maar in totaal leveren deze middelen wel degelijk een aanzienlijke belasting op. Het gebruik van ionisatierookmelders werd niet alleen toegestaan, maar zelfs door gemeenten gestimuleerd door het aanbieden van gratis rookmelders, terwijl er toch een alternatief is in de vorm van optische rookmelders.

Met de beleidsnotitie wordt nu eindelijk een verandering in een positieve richting ingezet, maar ze roept nog wel vragen op. Waarom wordt het nieuwe beleid beperkt tot rookmelders in woonhuizen? Er is weliswaar reeds een omslag op kantoren op gang gekomen, maar er zijn geen garanties. De heer Stellingwerf ziet hierin wel een aanwijzing dat omschakeling niet op problemen zal stuiten. Waarom wordt er alleen aansluiting gezocht bij de bruin- en witgoedregeling? Daardoor is het slechts mogelijk om ionisatierookmelders kosteloos in te leveren bij gemeenten of winkels. Daarnaast kan de verwerker een verwijderingsbijdrage claimen bij de producent, maar er is absoluut nog geen stimulans voor de consument om na tien of twintig jaar zijn rookmelders daadwerkelijk in te leveren. De heer Stellingwerf pleit dan ook voor een statiegeldregeling voor ionisatierookmelders om te voorkomen dat in de komende decennia miljoenen rookmelders bij het afval terechtkomen. Het voordeel is dat zo'n regeling eindig is, omdat op een gegeven moment alle rookmelders ingeleverd zullen zijn.

Verder zal het Bouwbesluit worden aangepast, waarbij optische rookmelders voor nieuwe huizen verplicht worden. Bij bestaande woningen kan de consument voorlopig nog kiezen, want pas na vier jaar wordt er een algeheel verbod voor woningen van kracht. Dit onderscheid komt de heer Stellingwerf willekeurig voor; hij zou de verplichting ten minste ook voor renovatieprojecten willen laten gelden. Hij vindt het een zwak argument dat een algeheel verbod tot het aanschaffen van minder rookmelders zal leiden, want hij verwacht dat de burger die overtuigd is van het nut van rookmelders, zich niet zal laten afschrikken door de meerprijs van optische rookmelders. In ieder geval zouden gemeenten zich bij hun acties om gratis rookmelders beschikbaar te stellen, moeten beperken tot de optische varianten. Is de minister bereid, de bestaande woningen eerder onder het nieuwe regime te laten vallen? Het gebruik van ionisatierookmelders zal niet verboden worden, maar wordt er wel uitgegaan van een sterfhuisconstructie?

Het heeft de heer Stellingwerf ook altijd verbaasd dat het radioactiviteitsteken alleen aan de binnenkant van rookmelders werd aangebracht. Nu het verplicht wordt om dit aan de buitenkant aan te brengen, zou hij het ook in een opvallende kleur uitgevoerd willen zien.

Er staat in de notitie dat de straling van ionisatierookmelders ruimschoots binnen de internationale normen blijft, maar had er niet van moeten worden uitgegaan dat de stralingsbelasting zo laag mogelijk dient te blijven? Bij een alternatief had de radioactieve rookmelder dan verboden moeten worden. Wordt door de interpretatieruimte van het Alara-principe het doel ervan niet te gemakkelijk uitgehold? De minister schrijft namelijk dat sociale en economische factoren hierbij in aanmerking moeten worden genomen. Verder constateert de heer Stellingwerf met voldoening dat de additionele vrijstellingsmogelijkheid inzake de specifieke activiteit van kleine puntbronnen in het nieuwe besluit niet meer voorkomt en dat het begrip «ingekapselde bron» nu veel beter gedefinieerd is. De risico-beoordeling is gebaseerd op normale gebruiksomstandigheden, maar leveren niet juist bijzondere omstandigheden het meeste gevaar op? Omdat dit gevaar vermeden kan worden met optische rookmelders, pleit hij er ten slotte voor, zo snel en zo breed mogelijk om te schakelen naar dit alternatief.

De heer **Van den Akker** (CDA) deelt de zorg van de heer Stellingwerf over het gevaar dat het gebruik van ionisatierookmelders in niet normale

omstandigheden oplevert. Wil de minister het RIVM opdracht geven, hiernaar alsnog onderzoek te doen? Is het buiten beschouwing laten van deze omstandigheden niet in strijd met artikel 161 van het Wetboek van Strafrecht? En waarom was er in Nederland geen vergunningplicht voor ionisatierookmelders, terwijl dit in bijvoorbeeld Frankrijk en Zwitserland wel het geval was? Worden er wel dezelfde criteria voor de veiligheidsrisico's en dergelijke gehanteerd? Wanneer zal het Besluit verwijdering wit- en bruingood ook op ionisatierookmelders van toepassing worden verklaard?

De minister geeft aan dat optische rookmelders smeulbranden sneller detecteren dan ionisatierookmelders. Deze branden zijn er in 74% van de gevallen de oorzaak van als er bij branden slachtoffers vallen. Optische rookmelders verdienen dus de voorkeur, maar ze zijn drie keer zo duur. In hoeverre wordt het prijsverschil door de invoering van een verwijderingsbijdrage genivelleerd? En wat verwacht hij van het negatieve effect van een prijsverhoging op de aanschaf van rookmelders?

Wat is de minister van plan om te bewerkstelligen dat de circa 900 000 ionisatierookmelders die nog in gebruik zijn, uiteindelijk inderdaad zullen worden ingeleverd? En is de minister bereid, een adequate, maar beheerste campagne op gang te brengen om de consument voor te lichten over het gevaar van het onoordeelkundig omgaan met ionisatierookmelders?

De heer **Udo** (VVD) vraagt hoe gevaarlijk ionisatierookmelders werkelijk zijn. Hij zou in ieder geval een negatief effect van het beleid op de brandveiligheid willen voorkomen en hij zou dan ook geen voorstander zijn van een verbod op het gebruik van deze rookmelders, want brandveiligheid staat voor hem voorop. Hoe kan het gebruik van optische rookmelders verder worden gestimuleerd, als deze inderdaad meer veiligheid bieden? Heeft de minister overleg gevoerd met bijvoorbeeld de verzekeringsmaatschappijen over de rol die zij hierbij eventueel zouden kunnen spelen?

Mevrouw **Augusteijn-Esser** (D66) sluit zich aan bij de reeds gestelde vragen. Zij voelt zich wat het gevaar van straling afgevendende producten betreft gerustgesteld door het rapport van het RIVM, maar zij vraagt zich wel af, in hoeverre consumenten zich ervan bewust zijn dat zij zulke producten in huis hebben. Weten zij of de optelsom daarvan een wat ongezonder leefklimaat in huis zou kunnen veroorzaken?

Gemeenten hebben ionisatierookmelders nog bij bosjes verstrekt, ook toen al bekend was dat ze straling afgeven. Is het niet mogelijk om een ruilsysteem op te zetten? Daarmee zouden deze rookmelders verantwoord afgevoerd kunnen worden terwijl ze meteen vervangen worden door rookmelders die de voorkeur verdienen.

Antwoord van de regering

De **minister** geeft aan dat uit rapporten van het NIBRA en het RIVM gebleken is dat het gebruik van ionisatierookmelders niet gevaarlijk is, maar dat de Europees vastgestelde vrijstellingswaarden wel worden overschreden. De Kamer heeft ervoor gepleit zo weinig mogelijk radioactief materiaal in het milieu toe te laten, zeker nu er een alternatief voorhanden is. Dit strookt met het Alara-principe, dat een zorgvuldig afwegingsproces inhoudt. Wellicht is er in de jaren negentig overwogen dat voorkomen moest worden dat de indruk zou worden gewekt dat deze rookmelders echt gevaarlijk zouden zijn. Er zal dan ook met de al aangekondigde informatiecampagne getracht worden de onduidelijkheid op dit punt weg te nemen. Er zal nadrukkelijk aangegeven worden dat ionisatierookmelders veilig en betrouwbaar zijn en dat het uitfaseren hiervan niet is ingegeven door onveiligheidsoverwegingen, maar dat ertoe besloten is om algemene milieuhygiënische redenen en omdat er een alternatief is dat

voor huishoudelijk gebruik (nog) beter is. Er is dus zeker geen reden voor paniek, al is de minister het met de heer Van den Akker eens dat het gevaar bij onoordeelkundig gebruik van ionisatierookmelders ook een argument kan zijn voor versnelde vervanging.

De minister zou vooral de technische vragen van de heer Stellingwerf later willen beantwoorden en zich in dit overleg tot de hoofdlijnen willen beperken. Het beleid houdt een verbod op het installeren van ionisatierookmelders in nieuwe huizen in, terwijl voor bestaande huizen op dit punt een overgangperiode van vier jaar geldt. Reeds geïnstalleerde rookmelders worden niet verboden. De minister is bereid, na te gaan of het beleid ook voor bedrijven zou kunnen gelden, maar wel in overleg met het bedrijfsleven en de instituten die de rapporten hebben geleverd. Over het uitbreiden van de verplichting tot het aanbrengen van optische rookmelders bij renovaties zou hij nog overleg willen voeren met staatssecretaris Remkes, maar het past wel in het beleid.

De prijselasticiteit is bij rookmelders moeilijk in te schatten, maar de minister ziet het wel als een probleem dat optische rookmelders nu nog drie keer zo duur zijn als ionisatierookmelders. Hij vindt het effect van het invoeren van een verwijderingsbijdrage voor nieuwe ionisatierookmelders wat dit betreft moeilijk te beoordelen. Bovendien zou dit nog maar vier jaar van belang zijn, maar hij wijst deze suggestie toch zeker niet af.

Kosteloos inzamelen zal zo spoedig mogelijk ingevoerd worden, maar dit zal waarschijnlijk geen grote stimulans zijn voor het aanschaffen van optische rookmelders. Er zal in ieder geval in de voorlichting de nadruk op de voordelen van dit type rookmelders worden gelegd. De minister vindt het ook een interessante suggestie om de gemeenten gratis of tegen gereduceerde prijzen optische rookmelders beschikbaar te laten stellen, een suggestie die hij graag met staatssecretaris Remkes zal bespreken. Hij zal in ieder geval met de VNG contact opnemen om te voorkomen dat er nog gratis ionisatierookmelders verstrekt worden.

Op basis van de suggesties van de Kamer wil de minister gaan studeren op een inzamelingsstelsel, gericht op versnelde vervanging, maar wel kosteneffectief. Consumenten zullen er toch ook iets voor over moeten hebben en er zijn wellicht nog andere stimulansen te vinden dan louter financiële. Hij is het wel met mevrouw Augusteijn eens dat voorkomen moet worden dat het aantal rookmelders in huizen afneemt. Hij zegt toe, verder te zullen nadenken over de mogelijkheden op dit vlak.

Er is bij het onderzoek van het RIVM uitgegaan van het gebruik van ionisatierookmelders in normale omstandigheden, omdat er te veel verschillende niet normale omstandigheden denkbaar zijn. De minister is echter, ook afgezien daarvan, al tot de conclusie gekomen dat het beter is om deze rookmelders te vervangen, dus de minister vindt het eigenlijk niet meer van belang om te onderzoeken of ze in abnormale omstandigheden meer gevaar opleveren. Hij is wel bereid, het RIVM te laten onderzoeken of voor andere gebruiksartikelen die in woningen voorkomen en die radioactiviteit bevatten, een dergelijke risico-evaluatie nodig is. Eventueel kan dit onderzoek nog worden uitgebreid tot installaties en andere gebouwen dan woningen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Th. A. M. Meijer

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Terpstra

De griffier van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Jonker

Vergaderjaar 2002–2003

28 600 XI

Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2003

Nr. 92

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 januari 2003

Tijdens het Algemene Overleg van 31 oktober 2001, over onder meer de brief van 10 juli 2001 met de beleidsnotitie over het gebruik van ionisatie rookmelders (kamerstuk 28 000 XI, nr. 37), zijn enkele vragen gesteld en opmerkingen gemaakt waarop toegezegd is deze nader te bestuderen. Sindsdien tot is mijn spijt een te lange periode verstreken. Desondanks doe ik u hierbij alsnog mijn reactie toekomen.

1. Mogelijkheid van een verbod op de toepassing van ionisatie rookmelders in bedrijven.

Een verbod op de toepassing van ionisatie rookmelders in bedrijven is niet wenselijk omdat door de aanwezigheid van specifieke materialen en de uitgevoerde werkzaamheden in bedrijven omstandigheden kunnen vóórkomen waarbij de toepassing van ionisatie rookmelders de voorkeur heeft boven een optische rookmelder. Voor bedrijven kunnen geen algemene uitspraken worden gedaan over de aard van de branden. Bij bedrijven kunnen zowel smeulbranden als vlammenbranden ontstaan. De optische rookmelder reageert het beste op smeulbranden. De ionisatie rookmelder is het meest geschikt voor het ontdekken van vlammenbranden.

Een nadere toelichting is te vinden in het rapport «Optische Rookmelders versus Rookmelders» van het Nederlands Instituut voor Brandweer en Rampenbestrijding dat gevoegd was bij de hierboven genoemde beleidsnotitie.

2. Mogelijkheid om de plaatsing van optische rookmelders niet alleen bij nieuwbouw, maar ook bij renovatieprojecten in woningen te verplichten.

Op grond van het Bouwbesluit gelden nieuwbouwvoorschriften voor nieuwbouwprojecten en bij het gedeeltelijk vernieuwen, veranderen of het vergroten van een bouwwerk. Dit laatste geldt echter alleen voor zover de

voorschriften betrekking hebben op die vernieuwing, verandering of vergroting (een vernieuwd dak moet voldoen aan de nieuwbouweisen voor daken).

Dit betekent in de praktijk dat de verplichting om een optische rookmelder, aangesloten op het lichtnet, te plaatsen van kracht wordt indien bij een renovatieproject de voorzieningen ten behoeve van brandveiligheid van de woning worden vernieuwd of veranderd (b.v. materialen van deuren).

3. Mogelijkheid om een kosteneffectief inzamelsysteem op te zetten gericht op versnelde vervanging van ionisatie rookmelders door optische.

Het aanbod van optische rookmelders is toegenomen, sinds het nieuwe beleid ten aanzien van ionisatie rookmelders is aangekondigd en het komende verbod op de verkoop daarvan voor huishoudelijke toepassing bekend is geworden. Tevens is een daling van de prijs van optische rookmelders merkbaar en worden nu reeds ionisatie rookmelders door een aantal leveranciers niet meer geleverd. Gezien het bovenstaande worden acties specifiek gericht op het versnellen van de vervangen van ionisatie-rookmelders door optische, niet nodig geacht. Het effectief inzamelen van afgedankte rookmelders wordt gezien in het bredere kader van de problematiek rond de inzameling van kleine huishoudelijke apparaten die gerelateerd is aan de uitvoering van het Besluit beheer wit- en bruingoed. Daarnaast is een voorlichtingsprogramma over brandveiligheid voorbereid dat naar verwachting in 2003 van start zal gaan. Daarbij zijn onder meer de leveranciers van rookmelders, consumentenorganisaties en de VNG betrokken. In het kader van deze campagne wordt onder andere aandacht besteed aan de eigen verantwoordelijkheid van de consument voor het verhogen van de brandveiligheid in huis en het belang daarbij van de aanschaf van rookmelders. De voordelen van optische rookmelders ten opzichte van ionisatie rookmelders zullen in dit kader worden toegelicht, waarmee de omschakeling van ionisatie naar optische rookmelders naar verwachting zal worden versneld.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
P. L. B. A. van Geel

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1114

Vragen van het lid **Verspaget** (PvdA) over *ioniserende rookmelders*. (Ingezonden 27 juni 1995)

1

Is u bekend dat ioniserende rookmelders van het type Dicon (Micro 300 serie), waarin radioactieve bestanddelen aanwezig zijn, in de bijgeleverde handleiding beschreven worden als absoluut ongevaarlijk voor de gebruikers, hoewel er sprake kan zijn van losrakende deeltjes?¹

2

Betreft het hier niet-vergunningsplichtige rookmelders (die dan moeten voldoen aan de eisen van het Nucleair Energie Genootschap)?

3

Is u bekend hoeveel van dergelijke rookmelders daadwerkelijk geretourneerd worden aan de importeur, zoals aanbevolen wordt in de gebruiksaanwijzing?

4

In hoeverre bestaat er controle op de wijze waarop de importeurs met dit gevaarlijke afval omgaan?

5

Wat is uw oordeel over de schatting van Natuur en Milieu dat per jaar nog circa 10.000 rookmelders in de afvalovens terecht komen?²

6

Bent u bereid te bevorderen dat (volgens het zogenaamde

stand-still-principe) rookmelders waarin radioactieve bestanddelen zitten, worden verboden en en vervangen door bestaande alternatieven?

¹ Zie DICON gebruikershandleiding Ionisatie Rookmelder.

² Milieudefensie nr. 4 1995, blz. 24–25.

Antwoord

Antwoord van minister **De Boer** (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer). (Ontvangen 17 augustus 1995)

1

In de bewuste handleiding wordt aangegeven dat de ionisatie-rookmelder 0,9 microcurie americium-241 bevat (= 34 kilo-becquerel) en dat dit materiaal volledig is ingekapseld (sealed source). Verspreiding van radioactief materiaal mag uitgesloten worden geacht, waardoor geen sprake kan zijn van losrakende deeltjes. In de handleiding is een citaat opgenomen uit de Radiation Protection Guidance for Scientists and Physicians. Het citaat luidt: «Losgeraakte deeltjes kunnen niet door de hoornlaag van de huid heen dringen en vormen derhalve geen gevaar». Dit citaat is van algemene aard en doelt niet op delen van de betreffende melder, maar op de door de radioactieve bron uitgezonden α -straling en de mogelijke gevolgen van een direct contact van de huid hiermee».

Bij normaal gebruik van de rookmelder is het maximaal te verwachten individueel risico voor gebruikers zeer laag, namelijk rond de 10^{-8} (1 op 100 miljoen) per jaar. Dit is een factor 100 onder het maximaal toelaatbare risico per bron overeenkomstig de nota Omgaan met Risico's van Straling¹. Het risico ten gevolge van ongevallen (zoals brand en beschadigingen aan de rookmelder) is veel kleiner dan 10^{-8} per jaar.

2

In artikel 3 van de «Regeling aanwijzing rookmelders Kernenergiewet 1995» worden rookmelders met een radioactieve bron aangewezen waarvoor het verbod van artikel 29 van de Kernenergiewet niet geldt (ook «gedereguleerde rookmelders» genoemd). De Dicon 300 is in artikel 3 opgenomen, echter de toevoeging «Micro» wordt niet apart vermeld. Op grond van gegevens afkomstig van de Atomic Energy Control Board van Canada en van de Nationale Radiological Protection Board van Engeland kan ik u meedelen dat ook de Dicon «Micro» 300 voldoet aan de eisen voor deregulering zoals verwoord door het Nucleaire Energie Agentschap van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

3

Rookmelders zoals die in artikel 3 van de «Regeling aanwijzing rookmelders

Kernenergiewet 1995» voorkomen, hebben in het algemeen een technische levensduur van, naar verwachting, meer dan 10 jaar. De Dicon 300 is in 1988 voor het eerst in artikel 3 van de regeling opgenomen. Het aantal rookmelders dat daadwerkelijk geretourneerd is aan de importeur, zoals aanbevolen in de gebruiksaanwijzing, is dan ook nog zeer gering.

4

Voor het opslaan van grotere aantallen (meer dan 50 stuks) «gedereguleerde rookmelders», zoals bij importeurs en leveranciers gebeurt, is een vergunning nodig. Deze vergunning geldt ook voor opslag van geretourneerde oude rookmelders. De Inspectiedienst van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft o.a. in het kader van haar adviserende rol bij deze vergunningverlening op grond van de Kernenergiewet, contacten met de importeurs en leveranciers van deze melders. Uit deze contacten zijn geen berichten bekend van het onzorgvuldig omspringen met geretourneerde «single station melders». Hierbij moet overigens wel worden aangetekend dat de verkoop van deze laatste categorie ionisatie-rookmelders pas sinds kort op grote schaal is begonnen. Inspectieresultaten (zowel van de Inspectiedienst SZW als van de Inspectie Milieuhygiëne) hebben tot op heden nooit aanleiding gegeven om bij de doelgroep importeurs en leveranciers van radioactieve rookmelders apart een systematisch toezichtactie te houden.

5

De schatting van Natuur en Milieu kan voor de huidige situatie als overschatting maar voor de toekomst wellicht als reëel worden beschouwd.

6

Uit het oogpunt van brandveiligheid wordt vanuit de ministeries van Binnenlandse Zaken en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het gebruik van rookmelders bevorderd.

Op de markt zijn twee soorten rookmelders beschikbaar: de ionisatierookmelder waarin gebruik wordt gemaakt van radioactieve stoffen en de optische rookmelders waarbij geen radioactiviteit wordt gebruikt. De ionisatierookmelder heeft dankzij de betrouwbaarheid en de lage prijs een groot gedeelte van

de markt veroverd. De gevolgen voor het milieu van het gebruik van ionisatierookmelders zijn bekend. Het is op dit moment niet met zekerheid te zeggen of het gebruik van optische rookmelders tot kleinere gevolgen leidt.

Gelet op het voorgaande en de geringe risico's voor de volksgezondheid als gevolg van het gebruik van ionisatierookmelders en de veel grotere risico's voor de volksgezondheid als gevolg van brand, ligt een verbod op ionisatierookmelders niet in de rede.

¹ TK II 1998/90, 21 483, nrs. 1 en 2.

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

891

Vragen van het lid **Stellingwerf** (RPF) over *rookmelders met radio-actieve bron*. (Ingezonden 20 februari 1996)

1
Herinnert u zich de antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid Verspaget over ioniserende rookmelders?¹

2
Vergelijkt u in het toen gegeven antwoord op vraag 6 geen onvergelykbare grootheden wanneer u enerzijds stelt dat de gevolgen voor het milieu van het gebruik van ionisatierookmelders bekend zijn, en anderzijds niet met zekerheid wil zeggen of het gebruik van optische rookmelders tot kleinere gevolgen leidt?²

3
Staat op de verpakking van de ioniserende rookmelders niet duidelijk vermeld, dat de betreffende verpakking een radio-actieve bron bevat en dat dit ook niet aan de buitenkant van het produkt te zien is?³ Bent u bereid te bevorderen, dat op de verpakking en op het produkt zichtbaar en herkenbaar is dat de verpakking en het produkt een radio-actieve bron bevatten?

4
Belasten bij onoordeelkundig gebruik van ioniserende rookmelders of bij verbranding met het reguliere afval, de vrijkomende radio-actieve straling

mens en milieu en vormen zij dan derhalve een risicofactor?⁴⁺⁵

5
Zijn er tot nog toe slechts enkele rookmelders naar de importeur terug gestuurd?⁶ Hoe kan voorkomen worden dat er per jaar nog circa 10.000 rookmelders in de afvalovens terecht komen?⁷

6
Behoort een statiegeldregeling tot de mogelijkheden? Zo ja bent u bereid dit te bevorderen?

7
Is de voorkeur voor de ioniserende rookmelders boven de optische rookmelders gebaseerd op de lagere prijs? Bent u bereid om bijvoorbeeld door middel van (kruis) subsidie de prijsverhouding tussen de twee soorten rookmelders evenwichtiger te maken?

8
Zijn ionisatierookmelders slechts te prefereren in ruimten waar zich speciale brandstoffen bevinden?⁸ Bent u bereid te bevorderen, dat de ionisatierookmelders slechts dan worden gebruikt als ze ook werkelijk meerwaarde opleveren ten opzichte van de optische rookmelder?

¹ Aanhangsel handelingen nrs. 1034 en 1114, vergaderjaar 1994-1995.

² Bij de ionisatierookmelders wordt gesproken over het radio-actieve risico van het produkt rookmelder, terwijl bij de optische rookmelders wordt gesproken over de mogelijke risico's tengevolge van brand.

³ Gelders Dagblad 23 december '95.

⁴ Bij normaal gebruik wordt het individuele risico door u zeer laag genoemd.

⁵ Gelders Dagblad 23 december '95 en 1 februari '96;

Een Verkenning van de alternatieven voor de in Nederland gebruikte radionucliden, Ministerie van VROM, 1990/44, blz. 10-3 t/m 5.

⁶ Gelders Dagblad 23 december '95.

⁷ Milieudefensie nr. 4 1995, blz. 24-25.

⁸ Ministerie van VROM, a.w., blz. 11-4, 5.

Antwoord

Antwoord van minister **De Boer** (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer), mede namens de staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. (Ontvangen 1 april 1996), zie ook Aanhangsel Handelingen nr. 766, vergaderjaar 1995–1996

1
Ja.

2
Neen. Het gedeelte van het antwoord op vraag 6 van kamerlid Verspaget waarin de vergelijking wordt gemaakt luidt: «De gevolgen voor het milieu van het gebruik van ionisatierookmelders zijn bekend. Het is op dit moment niet met zekerheid te zeggen of het gebruik van optische rookmelders tot kleinere gevolgen leidt.» Hierbij worden de gevolgen voor het milieu bedoeld, zowel voor de ionisatierookmelders als voor de optische rookmelders.

3
Volgens artikel 2 van de «Regeling aanwijzing rookmelders Kernenergiewet 1995», dient «op of in

de melder een aanduiding te zijn aangebracht, waaruit de aanwezigheid van een radioactieve stof duidelijk blijkt» en dient «bij elke leverantie aan een gebruiker schriftelijk informatie te zijn bijgevoegd waarin melding wordt gedaan van de aanwezigheid van een radioactieve stof in de melder». Bij controle blijkt dat aan dit voorschrift wordt voldaan. Thans wordt op mijn ministerie onderzocht of, en zo ja op welke manier, uitgebreidere informatie kan worden verstrekt, opdat de consument de voor- en nadelen van de verschillende alternatieven beter kan beoordelen.

4

De belasting van mens en milieu ten gevolge van onoordeelkundig gebruik van ionisatierookmelders zal per geval variëren. Het is echter niet te verwachten dat onoordeelkundig gebruik tot risico's groter dan 10^{-8} (1 op 100 miljoen) per jaar zal leiden. Bij verbranding van de ionisatierookmelders met het reguliere afval zal het maximaal individueel risico in de directe omgeving van de verbrandingsinstallatie kleiner dan 10^{-8} per jaar blijven. In deze schatting is rekening gehouden met de verbranding, jaarlijks, van 10000 ionisatierookmelders, hetgeen voor de huidige situatie als een overschatting moet worden gezien, maar voor de toekomst wellicht als reëel kan worden beschouwd.

5

Zoals vermeld in de antwoorden op de vragen van kamerlid Verspaget, is een zeer gering aantal rookmelders voor gebruik bij particuliere huishoudens daadwerkelijk geretourneerd aan de importeur. Gezien de technische levensduur (10 jaar) van deze rookmelders en het feit dat de verkoop hiervan pas sinds kort op grote schaal is begonnen, is het niet aannemelijk dat tot nu toe jaarlijks een dergelijk groot aantal rookmelders in de afvalovens terecht is gekomen. Zoals reeds vermeld (zie antwoord op vraag 3), wordt thans op mijn ministerie de mogelijkheid bestudeerd om de consument meer informatie te verlenen, bijvoorbeeld omtrent de mogelijkheid om niet meer in gebruik zijnde rookmelders te retourneren aan de leverancier. Gezien het feit dat het risico verbonden aan de verbranding van

rookmelders zeer gering is (zie antwoord op vraag 4), ligt het niet in de rede om zwaardere maatregelen te treffen om het aantal ionisatierookmelders, dat jaarlijks in de afvalovens terecht kan komen, verder te bespreken.

6

Zie antwoord 5.

7

De prijs van het produkt kan aangemerkt worden als een van de factoren die het gedrag van de consumenten beïnvloedt. In hoeverre het prijsverschil als basis dient voor de uiteindelijke keuze tussen de twee soorten rookmelders, is mij niet bekend.

Gezien het zeer geringe risico voor de volksgezondheid als gevolg van het gebruik van ionisatierookmelders ligt het niet in de rede in de prijsverhouding tussen optische en ionisatierookmelders in te grijpen.

8

Het antwoord op het eerste gedeelte van de vraag is neen. In het algemeen kan niet worden gesteld dat ionisatierookmelders slechts te prefereren zijn in aanwezigheid van speciale brandstoffen. Bij de keuze voor een van beide soorten rookmelders dient de brandgevoeligheid betrokken te worden, maar ook de gevoeligheid voor externe omstandigheden, de betrouwbaarheid etc.

Mede in verband met vorenstaande, is het niet mogelijk om in algemene termen aan te geven in welke situatie de ene soort te prefereren is boven de andere.

Om een gefundeerde keuze te bevorderen is het van belang dat de consument over voldoende informatie beschikt. Zoals in het antwoord op vraag 3 is vermeld, wordt thans op mijn ministerie onderzocht of en zo ja op welke manier uitgebreidere informatie kan worden verstrekt.

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

744

Vragen van de leden **Stellingwerf** (RPF), **Feenstra** (PvdA), **Van den Akker** (CDA), **Augusteijn-Esser** (D66), **Van der Steenhoven** (GroenLinks), **Poppe** (SP), **Van den Berg** (SGP) en **Van Middelkoop** (GPV) aan de ministers van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *radioactieve stof in rookmelders*. (Ingezonden 22 november 1999)

1

Is het waar dat 9 oktober jl. op een autosnelweg in Oost-Frankrijk door een ongeval een truck in brand is gevlogen waardoor 900 radioactieve rookmelders zijn verbrand, ten gevolge waarvan 40 mensen, meest hulpverleners, waarschijnlijk besmet zijn geraakt met de hoogradiotoxische stof Americium 241?¹

2

Is het u bekend dat de directeur van de Franse stralingsveiligheidsautoriteit, Andre-Claude Lacoste, naar aanleiding van dit ongeval heeft gepleit voor een verbod van rookmelders waarin deze radioactieve stof is verwerkt?

3

Wanneer zal de wijziging van het Bouwbesluit, samenhangende met de uitvoering van de Europese Richtlijn Stralingsbescherming, rechtskracht

verkrijgen? Is het waar dat op grond van het te wijzigen Bouwbesluit, vanuit het gezichtspunt brandpreventie, de toepassing van rookmelders verplicht kan worden gesteld en dat dus een enorme toeneming van het gebruik van radioactieve rookmelders verwacht mag worden?

4

Hoeveel radioactieve rookmelders zijn tot nu toe verkocht en hoeveel zullen er tengevolge van het te wijzigen Bouwbesluit de komende jaren bij gaan komen?²

5

Is het waar dat bij de risicobeoordeling van radioactieve rookmelders wordt uitgegaan van het groepsrisico bij «normaal» gebruik en dat uit het ongeval zoals in vraag 1 bedoeld blijkt dat onvoldoende rekening wordt gehouden met het individuele risico?

6

Klopt het dat een van de uitgangspunten bij de momenteel toegepaste groeps-risico-analyse is dat slechts 1% van het Americium-oxide bij verbranding in gasvorm ontwijkt? Hoe is dit te rijmen met het aantal besmette personen bij het in vraag 1 bedoelde ongeval? Moet in de toekomst voor een dergelijk effect ook niet worden gevreesd bij verbranding van honderden afgedankte radioactieve rookmelders in vuilverbrandingsinstallaties?

7

Bent u, gezien het feit dat er voldoende alternatieven voor radioactieve rookmelders beschikbaar zijn, bereid, al dan niet binnen Europees kader, een verbod op radioactieve rookmelders te bevorderen? Zo neen, waarom niet?

8

Is het, zolang een verbod niet tot de mogelijkheden zou behoren, mede gezien de mogelijke cumulatieve risico's ten gevolge van het in de toekomst te verwachten aantal radioactieve rookmelders in het afval, niet dringend gewenst een preventiebeleid te voeren waarbij het gebruik van radioactieve rookmelders wordt ontmoedigd c.q. het gebruik van niet-radioactieve rookmelders wordt bevorderd?

9

Bent u bereid, gezien de binnen afzienbare termijn in het Bouwbesluit op te nemen eisen aangaande brandpreventie en op grond van de te verwachten sterke toeneming van het aantal (radioactieve) rookmelders, een dergelijk preventie- en stimuleringsbeleid te ontwikkelen?

10

Kunt u ingaan op de mogelijkheden in een preventiebeleid van:
* een inleveringsplicht ten aanzien van radioactieve rookmelders
* een acceptatieplicht voor gemeentebesturen om de aangeboden radioactieve rookmelders in te nemen

- * een statiegeldregeling voor radioactieve rookmelders
- * een subsidie op de toepassing van niet-radioactieve rookmelders
- * een verplichting om het verplichte etiket waaruit blijkt dat de rookmelder een radioactieve bron bevat **duidelijk zichtbaar** aan de **buitenkant** van de radioactieve rookmelders aan te laten brengen³
- * duidelijke informatie over de radioactieve bron op de gebruiksaanwijzing bij de betreffende rookmelders
- * duidelijke publieksinformatie over de mogelijke gevaren van radioactieve rookmelders?

¹ Nucleonics Week, 24 oktober jl.

² Dit is via de leveranciers of importeurs vrij eenvoudig te achterhalen.

³ Op dit moment wordt dit desbetreffende merkje aan de binnenzijde van de rookmelders aangebracht.

Antwoord

Antwoord van minister **Pronk** (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer), mede namens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. (Ontvangen 16 februari 2000)

1

Op 9 oktober 1999 heeft op de A31 in Frankrijk vlakbij Langres (in de Haute-Marne) een auto-ongeluk plaatsgevonden waarbij een vrachtwagen is verbrand die onder meer radioactieve rookmelders vervoerde. Onderzoek van de bij het ongeluk betrokken hulpverleners (in totaal ongeveer 40 personen) door de OPRI (Office de Protection contre les Rayonnement Ionisants) heeft aangetoond dat er geen sprake is van meetbare besmetting met Americium.

2

Ja.

3

Naar verwachting treedt het gewijzigde Bouwbesluit op 1 januari 2002 in werking. In de voorgenomen wijziging van de woningbouwvoorschriften van het Bouwbesluit (wijzigingsbesluit «afstemming Bouwbesluit fase 1 op fase 2», gepubliceerd in Staatsblad 619, 17 november 1998) is de aanwezigheid van een of meer op het elektriciteitsnet aangesloten rookmelder(s) verplicht in

nieuwbouwwoningen. Er wordt in het voorschrift geen onderscheid gemaakt tussen een optische rookmelder of een radioactieve rookmelder. De aanvrager van een bouwvergunning heeft de vrijheid om aan te geven op welke wijze hij aan het voorschrift wil voldoen. Gelet op het feit dat het huidige marktaandeel van de radioactieve rookmelders groot is (meer dan 90%), is te verwachten dat de verplichting op grond van het Bouwbesluit een toename van het aantal radioactieve rookmelders tot gevolg zal hebben. Moeilijk voorspelbaar is hoe groot die toename zal zijn.

4

Geschat wordt dat tot op heden in Nederland ongeveer 1 miljoen radioactieve rookmelders verkocht zijn. Naar verwachting zal de verplichting op grond van het Bouwbesluit, zoals in het antwoord op vraag 3 reeds is vermeld, een toename van het aantal radioactieve rookmelders tot gevolg hebben. Hoe groot deze toename zal zijn, is echter moeilijk te voorspellen.

5 en 6

Bij de risicobeoordeling van kleine radioactieve bronnen zoals rookmelders, speelt, overeenkomstig het Nederlandse risicobeleid (OMR, ORS), alleen het individuele risico een rol en niet het groepsrisico. Door het RIVM zijn berekeningen uitgevoerd uitgaande van conservatieve aannames. Uit deze berekeningen blijkt dat ook bij ongevallen zoals een brand waarbij 1000 radioactieve melders zijn betrokken en waarbij wordt aangenomen dat het Americium volledig (100 %) in de lucht ontsnapt, de individuele dosis voor de mensen in de omgeving ver onder de normen blijft. Dit is tevens de verwachting voor de betrokken hulpverleners. Het resultaat van de metingen in Frankrijk (zie antwoord 1) is in lijn hiermee.

Bij de berekening van de individuele dosis als gevolg van de gecontroleerde verbranding in afvalverbrandingsinstallaties (AVI's) wordt uitgegaan van de jaarlijkse verbranding van 10 000 rookmelders per AVI. Hierbij wordt aangenomen dat 1 promille van de radioactiviteit in lucht wordt geloosd. Bij deze aanname wordt rekening gehouden zowel met de eigenschappen van Americium bij verbranding alsmede

met de bij AVI's aanwezige filtersinstallatie.

7

Bij de keuze van een van beide soorten rookmelders (optische of radioactieve) dienen verschillende aspecten in beschouwing te worden genomen zoals brandgevoeligheid, betrouwbaarheid, eigenschappen van het aanwezige materiaal. Al naar gelang de specifieke situatie zal de ene soort te prefereren zijn boven de andere. Mede gelet op het voorgaande, ligt een verbod op radioactieve rookmelders niet in de rede.

9 en 10

Mede naar aanleiding van de verplichtingen voortvloeiend uit de EU richtlijn 96/29/Euratom (de zogenaamde «Euratom basisnormen») wordt thans bekeken op welke manier het bestaande dereguleringsbeleid voor radioactieve rookmelders, en dan met name wat betreft de afvalfase, bijgesteld of aangepast kan worden. Een beleidsnotitie over het gebruik van radioactieve rookmelders is in voorbereiding en zal naar verwachting medio 2000 aan u worden voorgelegd. Daarin zal onder andere worden ingegaan op de door u in vraag 10 genoemde aspecten.

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1067

Vragen van de leden **Stellingwerf** (RPF), **Feenstra** (PvdA), **Van den Akker** (CDA), **Blaauw** (VVD), **Augusteijn-Esser** (D66), **Van der Steenhoven** (GroenLinks), **Poppe** (SP) en **Van der Staaij** (SGP) aan de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over *radioactieve rookmelders*. (Ingezonden 20 maart 2000)

1

Wilt u alsnog een inhoudelijk oordeel geven over de oproep van de directeur van de Franse stralingsveiligheidsautoriteit, de heer André-Claude Lacoste, die, naar aanleiding van een ongeval op de Franse autosnelweg waarbij 900 radioactieve rookmelders zijn verbrand, opriep tot een verbod van radioactieve rookmelders?¹

2

Bent u bereid om een inventarisatie te maken van incidenten waarbij radioactieve rookmelders zijn betrokken, zoals het NEA dat tot 1977 heeft gedaan?²

3

Waarom hanteert de regering niet het beleidsuitgangspunt zo min mogelijk radioactief materiaal in het milieu toe te laten, zeker nu in de vorm van de optische rookmelder een uitstekend alternatief voorhanden is?

4

Bent u op de hoogte van het feit dat een groeiend aantal gemeenten nu

reeds gratis rookmelders ter beschikking stelt aan burgers om deze in zowel nieuwe als bestaande woningen aan te brengen en dat het hier in vrijwel alle gevallen om radioactieve rookmelders gaat? Bent u bereid de gemeenten nadrukkelijk op het alternatief van de optische rookmelder te wijzen, zodat het toekomstige afvalprobleem wordt verkleind?

5

Is de Kamer te zijner tijd in de gelegenheid om het Bouwbesluit zodanig te laten wijzigen dat de verplichting tot het aanbrengen van rookmelders in nieuwbouwwoningen alleen van toepassing is op optische rookmelders?

6

Is het u bekend dat in de Consumentengids van april een onderzoek naar rookmelders zal worden gepubliceerd, op grond waarvan de Consumentenbond er in een brief voor pleit³ dat «het ministerie van VROM binnen afzienbare termijn een systeem instelt voor verwerking van ioniserende rookmelders»? Wilt u op dit onderzoek reageren (zodra dit is gepubliceerd) en op dit pleidooi uit de brief van de Consumentenbond?

¹ Zie eerdere vragen over deze materie Aanhangsel Handelingen nr. 744, vergaderjaar 1999–2000.

² Nuclear Energy Agency Recommendations for ionization chamber smoke detectors in implementation of radiation protection standards. NEA-OECD, 1977.

³ Brief Consumentenbond d.d. 13 maart jl. betreffende de afvalverwerking ioniserende rookmelders.

Antwoord

Antwoord van minister **Pronk** (Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer). (Ontvangen 10 april 2000)

1

Zoals reeds aangegeven bij de beantwoording van eerder gestelde kamervragen¹, ligt een verbod op het gebruik van radioactieve rookmelders niet in de rede. Het feit dat het stralingsrisico van ionisatierookmelders zeer beperkt is, terwijl het gebruik daarvan een belangrijke bijdrage levert aan het verminderen van het aantal dodelijke slachtoffers bij brand in woonhuizen (thans ongeveer 50 per jaar) speelt hierbij een belangrijke rol. In algemene zin kan niet worden gesteld dat optische rookmelders te prefereren zijn. Met betrekking tot aspecten als onderhoud en storingsgevoeligheid verschillen de twee soorten rookmelders, waardoor al naar gelang de specifieke situatie de ene soort te prefereren zal zijn boven de andere.

2

Ja. Deze inventarisatie zal zijn gebaseerd op de incidentmeldingen (over de jaren 1996 t/m 1999) die de Inspectie Milieuhygiëne registreert en afhandelt. De inventarisatie zal inzicht geven in het vóórkomen en de aard

van incidenten met radioactieve rookmelders.

3

Een van de uitgangspunten van het stralingshygiënisch beleid is het zogenaamde rechtvaardigingsprincipe. Op grond daarvan is het gebruik van radioactieve stoffen slechts toegestaan indien en voorzover de voordelen van het gebruik opwegen tegen de nadelige gevolgen daarvan. Daarbij wordt er, uitgaande van het optimalisatieprincipe voor gezorgd, dat nadelige gevolgen zo klein blijven als redelijkerwijs mogelijk is. Het huidige beleid ten aanzien van ionisatierookmelders is in lijn hiermee en leidt niet tot de conclusie dat ionisatierookmelders verboden dienen te worden, zoals ook blijkt uit het antwoord 1.

4

Ik ben incidenteel op de hoogte gebracht van dergelijke initiatieven van gemeenten. Ik ben het ermee eens dat uitgebreide informatie verstrekt dient te worden aan particulieren en aan bestuurlijke instanties, zodat eenieder in staat wordt gesteld een gefundeerde keuze te maken. Een communicatieplan hiervoor is thans in ontwikkeling, in samenwerking met de ministeries van SZW, VWS en BZK. Het zal zo snel mogelijk worden uitgevoerd. Hierbij zal ik rekening houden met de wens de gemeenten op korte termijn te informeren over het alternatief van de optische rookmelders.

5

Bij de herziening van het Bouwbesluit (de conversie) wordt het voorschrift opgenomen dat er voor nieuw te bouwen woningen op het elektriciteitsnet aangesloten rookmelders moeten zijn. Overeenkomstig artikel 2 lid 5 van de Woningwet treedt het geconverteerde Bouwbesluit niet eerder in werking dan 2 maanden na de afgifte van het Staatsblad waarin het is geplaatst. Van de plaatsing wordt direct mededeling gedaan aan de beide Kamers. De Kamer kan vervolgens hierover een debat aanvragen. Ik streef ernaar dat het geconverteerde Bouwbesluit in de eerste helft van 2001 in het Staatsblad wordt geplaatst. Het in werking treden is in 2002 voorzien. Daarnaast wordt op Europees niveau gewerkt aan geharmoniseerde normen voor o.a. rookmelders. Naar

verwachting zal deze geharmoniseerde norm eind dit jaar gereed zijn. In de Nederlandse regelgeving zal dan voor de toepassing van rookmelders mede naar deze Europese normen worden verwezen.

6

Ja. De Consumentenbond heeft mij bij brief d.d. 13 maart 2000 geïnformeerd over de komende publicatie inzake rookmelders en gevraagd om een reactie. Wanneer de inhoud van het artikel mij bekend is, zal ik reageren. In mijn reactie zal ik met name ingaan op de ontwikkelingen met betrekking tot de afvalfase. Er vindt interdepartementaal overleg plaats over een wettelijke vaststelling van voorwaarden ten aanzien van de afvalfase. Gedacht wordt aan een terugnameverplichting of een gescheiden inzameling.

¹ Aanhangsel Handelingen nr. 744, vergaderjaar 1999–2000.